

Årsbokslut

Socialnämnden 2021

Antagen av socialnämnden 2022-02-15, §

Dokumenttyp: Redovisande dokument, bokslut

Beslutande instans: Socialnämnden

Datum för beslut: 2022-02-15

Diarienummer: 2022.003 SN

Innehåll

Verksamhet	1
Måluppföljning	3
Uppföljning av internkontroll	7
Ekonomi	8
Drift	8
Inledande sammanfattning	8
Utfall för året	8
Jämförelse mellan åren	9
Prognossäkerhet	10
Investeringar	10
Utfall	10
Jämförelse mellan åren	10
Personal	11
Personalstatistik	11
Rekryteringsbehov och kompetensförsörjning	12
Arbetsmiljö	12
Arbetsskador och tillbud	13
Sjukfrånvaro	14
Bilaga 1 Uppföljning av internkontroll vid årsbokslut 2021	16

Verksamhet

Socialnämnden ansvarar för kommunens verksamhet inom individ- och familjeomsorg och socialpsykiatri. Inom dessa områden ger socialnämnden insatser i form av råd, service och stöd till barn, unga, vuxna samt familjer. Nämnden arbetar med myndighetsutövning som styrs av flera lagar – exempelvis socialtjänstlag (SoL), lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM).

Nämnden har under året haft fokus på att fortsätta arbetet med att skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar kärnverksamhet i linje med kommunens ambitionsnivå. Arbetet har skett i enlighet med de åtgärder för en bättre social omsorg som beskrivs i *Budget för Alingsås kommun 2021-2023*, KF 2020-11-04, §161:

- Tillhandahålla stöd och hjälp till de mest utsatta alingsåsarna
- Utveckla arbetet med så kallade hemmaplanslösningar för att undvika köpta placeringar externt
- Förstärka intern samverkan inom och mellan kommunens olika verksamheter i syfte att utforma långsiktigt hållbara insatser för utsatta barn och unga
- Vidta åtgärder för att motverka användning av narkotika och tillhörande kriminalitet bland ungdomar genom ökad samverkan mellan skolan, socialtjänsten och polisen.

Under de senaste åren har nämnden haft svårt att bedriva verksamhet inom ram, vilket krävt två större åtgärdspaket under åren 2019 och 2020. Nämnden har genomfört stora omställningar och omstruktureringar för att komma ner i volymer och kostnader med fokus på den lagstadgade kärnverksamheten. Verksamhetsåret 2021 har präglats av nyorientering och utveckling av delvis nya strukturer för att skapa långsiktigt hållbara och kostnadseffektiva processer. Detta inte minst för att möta kraven i förslaget till ny socialtjänstlag som föreslås träda i kraft 1 januari 2023, där socialtjänsten ska vara mer lätt tillgänglig med ökat fokus på riktat förebyggande arbete. Sammantaget har de senaste årens omställningsarbete resulterat i att nämnden för första gången sedan 2014 har en positiv budgetavvikelse. Till följd av låga kostnader för köpt vård tillfälliga vakanser och begränsningen av överhängande kostnader från omställnings-arbetet redovisar Socialnämnden ett budgetöverskott om 6,2 mnkr för 2021.

Ett stort kvalitetsutvecklingsarbete har skett under året som både har resulterat i effektivare arbetssätt och en bättre kvalitet för de vi är till för. Det främsta exemplet på utvecklingsarbete mot en mer resurseffektiv och hållbar socialtjänst är implementeringen av metoden Signs of safety. Denna metod syftar till att stärka familjers och deras nätverks förmåga för att skapa långsiktigt trygga lösningar för barn och unga. Det nya arbetssättet har bland annat medfört att placeringar kunnat undvikas genom att arbeta med familjernas egna resurser, mobilisera familjers nätverk och samtidigt kunnat säkra barns trygghet och säkerhet.

Utvecklingsarbetet gällande hemmaplanslösningar har fortsatt under året med fokus på att skapa flexibla lösningar genom effektiva arbetssätt med tät samverkan och en fungerande öppenvård. En stor kompetenshöjning har även skett i våra boenden för att i ännu högre utsträckning kunna hantera komplexa behov och bedriva vård på hemmaplan.

Nämnden har arbetat intensivt för att få kontroll över den snabba kostnadsutvecklingen inom ekonomiskt bistånd som fortlöpt de senaste åren. Samverkan med arbetsmarknadsenheten

(AME) har förstärkts i syfte att hitta lösningar för målgruppen därutöver har en omorganisation på stöd och försörjningsenheten genomförts och ett nytt arbetssätt införts. Omorganisationen och det förändrade arbetssättet tros ligga till grund för att kostnadsutvecklingen först avstannat och senare minskat något under hösten 2021. Under året har verksamheten även arbetat för att robotisera delar av försörjningsstödsprocessen med syfte att frigöra resurser och möjliggöra en mer aktiv handläggning mot självförsörjning. Av olika skäl har processen blivit kraftigt försenad, i december genomfördes en nystart och arbetet fortsätter under 2022.

Den rådande pandemin har utmanat nämndens verksamheter under året om än i varierande grad. Personalen har lyckats utföra ett gott arbete och snabbt ställt om verksamheten när så har krävts. Det har periodvis varit svårt att bibehålla rättssäkerheten, utredningstiderna har periodvis varit längre än önskvärt och även gruppverksamheter har i hög grad fått ställas in. Pandemin har överlag krävt anpassningar av verksamheten och graden av digitalisering har ökat avsevärt.

Nämndens samverkan både inom kommunen, med externa aktörer och civilsamhället är en viktig förutsättning för att skapa social och ekonomisk hållbarhet, där en positiv utveckling skett inom flera områden under året. Under 2021 förstärktes fältarbetet och en strukturerad samverkan med polisen på individnivå har arbetats fram i syfte att samordna insatser för att motverka användning av droger och begynnande kriminalitet. Samverkan har även utvecklats tillsammans med barn- och ungdomsnämnden där ett skolsocialt team startats upp i syfte att motverka skolfrånvaro. Att barn och unga får stöd och hjälp tidigare och på plats förväntas på sikt minska antal orosanmälningar.

Inom ramen för SAMLA (Samverkan Lerum Alingsås) har en socialmedicinsk mottagning öppnats under hösten 2021. Målsättningen är att samordna integrerad vård för personer över 18 år med missbruk och beroende som har behov av insatser från både kommunen och Västra Götalandsregionen (VGR). Ett förberedande arbete har även skett under året inför uppstart av en Mini-Maria mottagning i Alingsås under våren 2022 med kommunen och VGR som delad huvudman. Verksamheten, som är en riktat förebyggande insats, vänder sig till ungdomar och vuxna upp till 21 år utifrån beroendeproblematik samt deras närstående.

Samverkan mellan kommunen och civilsamhället en oerhörd viktig förutsättning i arbetet för social hållbarhet. Alingsås har flertalet engagerade kyrkor, samfund och föreningar som med god vilja och fina insatser gör stor skillnad för människor som befinner sig i social utsatthet. Under året har mötesstrukturen för *Alingsås frivillignätverk*, bestående av representanter från socialförvaltningen, kultur- och utbildningsförvaltningen och civilsamhället, utvecklats för att på ett bättre sett tillgodose önskemål från civilsamhället.

Måluppföljning

Socialnämnden antog sju mål inför 2021 som bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges mål och indikatorer kopplade till mål 2 i *Alingsås finns goda livsmiljöer genom en långsiktig ekologisk, social och ekonomisk hållbar utveckling* och mål 3 *Alingsåsarna har inflytande, får god service och ett gott bemötande från kommunen*. Tre mål är helt uppfyllda medan fyra mål inte bedöms vara helt uppfyllda.

Under respektive mål följer en beskrivning av väsentliga aktiviteter som genomförts och analys av resultaten. Bedömning av måluppfyllelse görs genom följande signalfärger:

Ej uppfyllt Helt uppfyllt

2. I Alingsås finns goda livsmiljöer genom en långsiktig ekologisk, social och ekonomisk hållbar utveckling

Nämndens mål	Kommentar/ analys	Bedömning
Indikator: Ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd, andel (%)		
Andel ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd ska öka	<p>Andel <u>ej</u> återaktualiserade personer som återaktualiserats ett år efter avslutat försörjningsstöd var 86 procent för 2021, jämfört med 76 procent 2020. Det innebär att färre vuxna personer har återaktualiserats för försörjningsstöd. Även om andelen har ökat som i sig borde indikera en positiv förflyttning, har antalet bidragsmottagare ökat och genomströmningstakten minskat, vilket är en negativ utveckling inom området.</p> <p>Förvaltningen har under året fortsatt arbetet med att utveckla möjligheterna till att ge ett mer individ- och behovsanpassat stöd, vilket sker i tät samverkan med AME. AME har påbörjat kartläggning av personer med långvarigt biståndsberoende för att stärka möjligheten att komma ut i sysselsättning.</p> <p>En ytterligare åtgärd är uppstarten av en mottagningsgrupp på enhet Stöd och försörjning med fokus på snabb handläggning för att ärenden inte ska behöva vara aktuella längre än nödvändigt. Det frigör även tid för övriga handläggare att stödja försörjningsstödmottagare att komma ut i egen försörjning. Mottagningsgruppen infördes 1 maj och bedöms ha haft god effekt, vilket bland annat visat sig i lägre försörjningsstöds-kostnader mot slutet av året.</p> <p><u>Koppling Agenda 2030</u> Mål 1. Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt. Förvaltningens insatser för att stödja personer mot egen försörjning bidrar till en social och ekonomisk hållbar utveckling. Ett mer individanpassat och aktivt stöd ökar förutsättningarna för den enskilde att bli självförsörjande och skapar förutsättningar för att det ska vara hållbart på sikt.</p>	
Indikator: Nedan nämndsmål omhändertar en risk i nämndens väsentlighets- och riskanalys: <i>Att volymerna överstiger våra resurser</i> och är ej kopplat till någon av kommunens indikatorer.		
Socialförvaltningen har en effektiv myndighetsutövning	Flera aktiviteter för att effektivisera myndighetsutövningen har skett under året. Under 2021 låg den genomsnittliga utredningstiden på 71,7 dagar, vilket är en minskning sedan föregående år då den låg på 75,6 dagar. Dock ligger den fortsatt över målnivån 70 dagar. Här har pandemin självklart haft betydelse.	

För att effektivisera myndighetsutövningen och öka flödeseffektiviteten inom avdelning Unga har bemanningen ställts om och den riktat förebyggande verksamheten stärkts i syfte att minska inflödet till de myndighetsutövande enheterna. Vakanser och frånvaro bland annat utifrån pandemin har under våren och sommaren påverkat handläggningstiden negativt, där avdelningen under året haft ett flertal försenade utredningar. Flera aktiviteter har genomförts för att klara av att hålla den lagstadgade utredningstiden. Bland annat har en prioriteringslista för socialsekreterare tagits fram, en förenklad dokumentationsstandard införts samt tydliggörande av förste socialsekreterares uppdrag avseende stödet till handläggare.

Inom avdelning Vuxna varierar den genomsnittliga utredningstiden mellan verksamheterna och till följd av förändringar i avdelningens organisation mellan 2020 och 2021 är det svårt att göra direkta jämförelser mellan enheterna. Det som framgår är att enhet Stöd och försörjning har minskat sin utredningstid väsentligt medan enhet Vuxna har ökat. Även här har sjukfrånvaro kopplat till Covid-19 haft en negativ inverkan. Bemanningen har stärkts tillfälligt under andra halvåret för att öka kapaciteten, vilket har sänkt utredningstiden något. Under hösten har funktionen rättshandläggare tillträtt som bland annat har haft uppdrag att vidareutbilda handläggare i myndighetsutövning och genomlysning utredningar som överstigit ett visst antal dagar med syftet att identifiera åtgärder för att minska utredningstiden.

En ytterligare aktivitet för att effektivisera myndighetsutövningen för vuxna är arbetet med att höja kvaliteten i de uppdragsbeskrivningar från myndighet till utförare som ska finnas med i den enskildes individuella plan (se även internkontrollpunkt, bilaga 1).

Koppling Agenda 2030

Mål 3. Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.

3:4 Genom förebyggande insatser och behandling minska det antal människor som dör i förtid av icke smittsamma sjukdomar med en tredjedel samt främja psykisk hälsa och välbefinnande.

3:5 Förebygg och behandla drogmissbruk

Mål 5. Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt

5:2 Utrota våld och utnyttjande av kvinnor och flickor

Mål 16. Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.

16:2 Skydda barn mot övergrepp, utnyttjande, människohandel och våld

Socialnämndens arbete omfattar att utreda och tillgodose behov av stöd och skydd för barn, unga, vuxna och familjer och bidrar på så sätt till en social hållbarhet. Arbetet handlar om att förebygga eller förhindra social och ekonomisk utsatthet. Detta sker framförallt i form av riktade insatser där stöd och/eller skydd ges till barn, unga och vuxna, vid våld i nära relationer, beroendeproblematik och psykisk ohälsa samt ekonomiskt stöd i form av ekonomiskt bistånd. En effektiv myndighetsutövning, både vad gäller utredningstid och kvalitet i utredningar, bidrar till en social och ekonomiskt hållbar utveckling.

Nyckeltal	Mål 2021	Utfall 2021	Utfall 2020	Utfall 2019
Ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd, andel (%)	77	86	76	66
Genomsnittlig utredningstid, antal dagar (samtliga verksamheter)	70	71,7	75,6	75,3

3. Alingsåsarna har inflytande, får god service och ett gott bemötande från kommunen

Nämndens mål	Kommentar/ analys	Bedömning
Indikator: Delaktighetsindex (%)		
Invånares möjlighet att vara en del i socialförvaltningens utveckling ska öka	<p>En medborgardialog, i form av en så kallad demokratidag, med barn och unga har genomförts under 2021 med syftet att få in förslag på hur socialtjänstens tillgänglighet för målgruppen kan öka.</p> <p>En enkät skickades ut digitalt till samtliga skolor, vilken följdes upp med efterföljande dialog. Den ursprungliga planeringen, där samverkan med ett flertal skolor skulle ske i form av politikernas och tjänstepersoners medverkan och dialog på exempelvis samhällskunskapslektioner, fick ställas in med anledning av pandemin. Istället bjöds två skolor, Vittra Gerdsken och Alströmergymnasiet, in till demokratidag. Diskussioner har även förts i vissa grupper på Arena Elva och liknande konstellationer.</p> <p>Syftet med medborgardialogen var att:</p> <ul style="list-style-type: none"> - unga blir delaktiga - avstämning sker av vad som finns och vad som kan göras mer av - ömsesidig dialog mellan politiker, unga och socialförvaltning sker <p>Resultatet av demokratidagarna kommer att ligga till grund för det fortsatta utvecklingsarbetet med förvaltningens hemsida för barn och unga och för att kunna göra den mer tillgänglig utifrån ett barn- och ungdomsperspektiv.</p> <p>Kommunens svar i den årliga enkäten gällande invånares möjlighet till delaktighet sammanställdes redan inför delåret före nämndens medborgardialog hade hunnit genomföras. Resultatet på 49 procent innebär att delaktighetsindex har sjunkit med fyra procentenheter sedan föregående år, där anledningen främst bedöms vara att aktiviteter inte har kunnat utföras med anledning av Covid-19.</p> <p>Utifrån ovan nämnda medborgardialog bedöms ändå nämndens mål vara uppfyllt, trots att årets värde för kommunen ej har ökat.</p>	●
Indikator: Andel invånare som upplever att de har möjlighet till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter (%)		
Invånares möjlighet att påverka inom socialförvaltningens verksamheter ska öka	<p>Avdelning Vuxna har sammanlagt fyra brukarråd. Enheten Beroendestöd har ett brukarråd och varje boende har ett brukarråd i form av ett husmöte där de boende är med och påverkar sin boendesituation. Med anledning av pandemin har brukarråd inte kunnat hållas i den utsträckning som var planerat. Målsättningen att starta brukarråd inom försörjningsstöd och att införa ett så kallat "psykiatriråd" har inte heller kunnat genomföras.</p> <p>Även om inte antal brukarråd har ökat under året har flera aktiviteter skett för att öka möjligheten att påverka förvaltningens verksamheter. Ett exempel är arbetet tillsammans med Alingsås brukarförening som startade våren 2020, där brukarföreningen bland annat genomfört en brukarstyrd brukarrevision på uppdrag av förvaltningen. Resultatet av revisionen, som presenteras våren 2022, förväntas ge en bild av hur brukarna upplever det stöd och bemötande de får, vad som fungerar och vad som kan förbättras. Att beställa en revision ifrån en brukarförening istället för att genomgå traditionell utvärdering som skickas ut och genomförs av socialtjänsten, är ett led i att öka brukarinflytandet.</p> <p>Ytterligare exempel på aktivitet som skett under året för att öka invånarens delaktighet i förvaltningens utvecklingsarbete är telefonuppföljning av avslutade försörjningsstödsärenden. Syftet har varit att få in synpunkter på stödet de fått och vad som hade kunnat gjorts annorlunda. Svaren har sedan använts för att förbättra verksamheten.</p>	●

Då förvaltningens brukare enbart utgör en liten del av kommunens invånare, är det svårt att säga hur stor påverkan som aktiviteterna har haft på indikatorn, vilken baseras på resultat från Medborgarundersökningen. Under 2021 har även en förändring av frågorna som rör insyn och inflytande förändrats, varför en direkt jämförelse med 2020 års värde ej är möjlig. Bedömning av måluppfyllelse görs därmed enbart utifrån att utökning av brukarråd inte har kunnat genomföras.

Indikator: Gott bemötande vid kontakt med kommun (%)

Andelen som får ett gott eller mycket gott bemötande vid kontakt med socialförvaltningen ska vara 100 procent	Genomgång av nämndens mål har skett i ledningsgrupper samt har förankrats med medarbetare på enheternas arbetsplatsträffar (APT). Andelen har minskat sedan föregående år till 67 procent efter att ha varit 100 under de senaste åren. Undersökningen, som genomförs av det externa företaget Profitel, bedömer bland annat upplevelsen av ett serviceinriktat bemötande och korrekt språk vid telefonsamtal. Dialog förs kontinuerligt med medarbetarna kring vikten av ett gott och professionellt bemötande och bedömningen görs att det finns en hög medvetenhet kring denna fråga.	
---	---	---

Indikator: Andel som tar kontakt med kommunen via telefon och som får ett svar på en enkel fråga (%)

Andelen som tar kontakt med socialförvaltningen via telefon och som får direkt svar på en enkel fråga ska öka	Nya rutiner kring telefoni har tagits fram och implementerats i syfte att öka förvaltningens tillgänglighet per telefon. Rutinerna innebär bland annat fasta telefontider samt talmanus i telefonsvarare för ett likvärdigt och tydligt bemötande. Andelen har nu ökat till 67%. Resultatet är svårt att analysera då undersökningen baseras på relativt få samtal till förvaltningen och kan därmed till viss del bero på tillfälligheter. En förbättring har skett under senare år där andelen tidigare legat på 33 procent år 2018 och 17 procent år 2019.	
---	--	---

Indikator: Andel som får svar på e post inom en dag (%)

Andelen som skickar e-post till socialförvaltningen och får svar inom en dag ska öka	Genomgång av nämndens mål har skett i ledningsgrupper samt har förankrats på enheternas APT med särskild betoning på vikten av snabb återkoppling. Andelen har ökat från 50 procent år 2020 till 67 procent år 2021. Jämfört med 2018 och 2019 innebär dock resultatet en försämring då andelen var 83 procent, vilket också var målnivån för året. Även här baseras undersökningen på få mail som riktats mot förvaltningen, varför resultatet blir svårt att analysera.	
--	--	---

Nyckeltal	Mål 2021	Utfall 2021	Utfall 2020	Utfall 2019
Delaktighetsindex, andel (%) av maxpoäng	54	49	53	52
Andel invånare som upplever att de har möjlighet till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter (%)	41	19	40	38
Brukarråd, ökning (%)	25	0	-	-
Gott bemötande vid kontakt med kommunen, individ/familj, andel av maxpoäng (%)	100	67	100	100
Andel som tar kontakt med kommunen via telefon som får ett direkt svar på en enkel fråga, individ/familj (%)	51	67	50	17
Andel som får svar på e-post inom en dag, individ/familj (%)	83	67	50	83

Uppföljning av internkontroll

Utifrån socialnämndens risk- och väsentlighetskanalys som genomfördes under hösten 2020 togs 2021 års internkontrollpunkter fram med uppföljning vid del- och årsbokslut. De risker som inte hanterades som mål för nämnden eller internkontrollpunkter har omhändertagits inom ramen för förvaltningens uppföljning av kritiska verksamhetsfaktorer utifrån perspektiven ekonomi, målgrupp, verksamhet och medarbetare.

Uppföljning av socialnämndens internkontrollplan 2021 framgår av bilaga 1. Följande signaler har använts för bedömning av för respektive kontrollmoment:

- Kontrollen är genomförd utan anmärkning/med försumbar anmärkning
- Kontrollen är genomförd med anmärkning

Samtliga kontrollpunkter bedöms vid årsbokslutet ha genomförts utan anmärkning alternativt med försumbar anmärkning.

Omedelbara åtgärder

Socialnämndens väsentlighets- och riskanalys identifierade ingen risk som bedömdes kräva omedelbar åtgärd.

Ekonomi

Drift

Belopp i tkr	Budget 2021	Bokslut 2021	Avv. bokslut/ budget 2021	Bokslut 2020	Diff. bokslut 2021/2020
Verksamhetens intäkter	17 690	14 771	-2 919	26 038	-11 267
Personalkostnader	-122 994	-118 321	4 674	-128 865	10 545
Lokalhyror	-11 193	-11 869	-677	-13 889	2 020
Köp av tjänster	-58 164	-53 090	5 074	-57 727	4 637
Övriga kostnader	-30 212	-30 166	46	-30 153	-13
Verksamhetens kostnader	-222 562	-213 446	9 116	-230 634	17 188
Verksamhetens nettokostnader	-204 872	-198 675	6 197	-204 596	5 921
Kommunbidrag	204 872	204 872	0	200 162	4 710
Finansnetto	0	-2	-2	-15	13
Årets resultat	0	6 194	6 194	-4 449	10 643

Inledande sammanfattning

Socialnämnden redovisar ett överskott om 6,2 mnkr verksamhetsåret 2021 vilket motsvarar 3,0 procent av kommunbidraget. Nettokostnadsutvecklingen uppgick till -2,9 procent jämfört med 2020 då nämnden också redovisade en negativ budgetavvikelse om 4,4 mnkr.

Att Socialnämnden för första gången sedan 2014 inte redovisar ett underskott beror på de omfattande åtgärds paket som verkställdes 2019 och 2020. Att socialnämnden redovisar ett överskott beror på tillfälliga vakanser, begränsningen av de överhängande effekterna från omställningsarbetet, låga kostnader för köpt vård och en avstannad kostnadsutveckling för ekonomiskt bistånd.

Utfall för året

Socialnämnden redovisar en positiv budgetavvikelse om 6,2 mnkr till följd av större positiva avvikelser inom kontogrupperna personalkostnader och köp av tjänster och negativa avvikelser i intäkter samt lokalhyror, avvikelserna för övriga kostnader är obefintlig.

Verksamhetens intäkter uppgick till 14,8 mnkr, drygt 40 procent av utfallet utgjordes av statsbidrag, kostnadsersättning och momsersättning, en dryg tredjedel var hyresintäkter och avgifter och resterande utgjordes av försäljning av verksamhet och återkrav av ekonomiskt bistånd. Den negativa budgetavvikelsen om 2,9 mnkr uppstod till följd av ett överbudgeterat statsbidrag, lägre kostnadsersättning från Migrationsverket och lägre hyresintäkter än budgeterat.

Kontogruppen personalkostnader är nämndens enskilt största kostnadspost och utgörs av både kostnader för personal och arvoden till uppdragstagare. Utfall för året uppgick till -118,3 mnkr vilket innebar en positiv avvikelse om 4,7 mnkr. Avvikelsen uppstod till följd av tillfälliga vakanser, att en del budgeterade medel användes för att hyra in konsulter, vars kostnader redovisas i kontogruppen köp av tjänster, samt lägre kostnader än budgeterat för arvoden till uppdragstagare. Det sistnämnda har även en koppling till att kostnadsersättningen från Migrationsverket också blev lägre än budgeterat.

Utfallet för lokalhyror uppgick till -11,9 mnkr och avvek mot budget med -0,7 mnkr. Under året har nämndens lägenhetsbestånd utökats i större utsträckning än budgeterat. Den negativa effekten har dämpats något till följd av att verksamhetslokaler har sagts upp parallellt med förvaltningens arbete med optimering av befintliga lokaler.

Köp av tjänster avvek positivt mot budget med 5,1 mnkr och kostnaden uppgick totalt till -53,1 mnkr. Det är framförallt den reserv som skapades inför året, för att kunna parera eftersläpande kostnader av omställningsarbetet och oförutsedda händelser, och förblev outnyttjat samt ett lågt utfall för köp av huvudverksamhet, mer specifikt köp av vård, som bidrog till en positiv avvikelse.

Övriga kostnader uppgick till -30,2 mnkr och hade en försumbar avvikelse mot budget. Ungefär tre fjärdedelar av utfallet utgörs av ekonomiskt bistånd. Inför året stärktes budgeten för ekonomiskt bistånd och inledningsvis fortlöpte den kraftiga kostnadsutveckling som pågått under flera år, under andra halvåret avstannade utvecklingen och kostnaderna minskade istället något. Övriga kostnadsposter i kontogruppen, främst relaterat till löpande förbrukning har karaktäriserats av god budgetföljsamhet.

Jämförelse mellan åren

Den totala nettokostnadsutvecklingen för 2021 uppgår till -3,0 procent, vilket motsvarar 5,9 mnkr. Från 2020 till 2021 har socialnämnden gjort en reell ekonomisk förflyttning, från att ha haft en budget i obalans har nämnden numer en budget i balans. Nämnden har under de senaste åren arbetat målmedvetet för att anpassa sin verksamhet till ambitionsnivån satt av kommun-fullmäktige och samtidigt fullgöra sitt uppdrag och bibehålla rättssäkerhet och kvalitet i verksamheten.

Mellan 2020 och 2021 har intäkterna mellan åren minskat med 11,3 mnkr till följd av lägre intäkter från Migrationsverket, att man under året inte erhållit något stöd från staten kopplat till pandemin till skillnad från 2020, samt lägre volymer verksamhetsförsäljning till vård- och omsorgsnämnden.

Kostnaderna har i sin tur minskat med 17,2 mnkr. Personalkostnader inklusive arvoden har minskat med 10,5 mnkr, detta med anledning av personalomställningar, vakanser under 2021 samt lägre volymer av ensamkommande barn placerade i familjehem men även övriga arvodeskostnader till uppdragstagare har minskat. Lokalhyrorna har minskat med 2,0 mnkr till följd av att verksamhetslokaler har sagts upp samtidigt som förvaltningen arbetat med optimering av befintliga lokaler. Kostnaden för köp av tjänster har minskat med 4,6 mnkr mellan åren, vilket framförallt är ett resultat av lägre kostnader för köpt vård.

Prognossäkerhet

Avstämnings-tillfälle	Prognos	Avv. från bokslut
Fördjupad månadsuppföljning	2 000	4 194
Delårsbokslut	4 000	2 194
Bokslut 2021	6 194	

Avvikelsen mellan utfallet för året och prognoserna i den fördjupade månadsuppföljningen per april och delårsbokslutet per augusti uppgår till två respektive en procent av nettokostnaden och kommunbidraget. Utfallet är helt i linje med årets sista prognos.

Prognoserna har successivt förbättrats under året och anledningen till att prognoserna avviker från utfallet är primärt ett lågt utfall av köpt vård i slutet av året samt att kostnadsutvecklingen för ekonomiskt bistånd avstannade under senare delen.

Investeringar

Belopp i tkr	Budget 2021	Bokslut 2021	Avv. bokslut/ budget 2021	Bokslut 2020	Diff. bokslut 2021/2020
Expansionsinvestering	0	0	0	0	0
Imageinvestering	0	0	0	0	0
Reinvestering	1 200	431	769	819	-388
<i>varav inventarier</i>	<i>800</i>	<i>186</i>	<i>614</i>	<i>664</i>	<i>-478</i>
<i>varav IT-utrustning</i>	<i>400</i>	<i>227</i>	<i>173</i>	<i>141</i>	<i>86</i>
<i>varav transportmedel</i>	<i>0</i>	<i>18</i>	<i>-18</i>	<i>14</i>	<i>4</i>
Anpassningsinvestering	0	0	0	0	0
Totala utgifter	1 200	431	769	819	-388

Utfall

Utfallet för 2021 uppgår till 0,4 mnkr vilket motsvarar drygt en tredjedel budgeten för året och är i linje med prognosen från delårsbokslutet. Under året har socialnämnden haft förhållandevis små investeringsbehov, de behov som har funnits är kopplat till reinvestering av IT-utrustning och inventarier till kontor och jourlägenheter.

Jämförelse mellan åren

Investeringsvolymen halverades 2021 jämfört med 2020, skillnaden förklaras framförallt av att arkivskåp byttes ut under 2020.

Personal

Personalstatistik

	2021	2020	Differens
Anställda	169	174	-5
<i>Varav tillsvidareanställda</i>	160	163	-3
<i>Varav visstidsanställda</i>	9	11	-2
Årsarbetare	166,2	169,3	-3,2
<i>Varav tillsvidareanställda</i>	157,8	158,8	-1,1
<i>Varav visstidsanställda</i>	8,4	10,5	-2,1
Personalomsättning*	12,1%	18,6%	-6,5%

* Exklusive pensionsavgångar

Socialförvaltningen hade ett likvärdigt antal medarbetare 2021 som 2020. Antal årsarbetare utifrån arbetad tid uppgick till 166,2 varav 95 procent utfördes av tillsvidareanställda 2021 jämfört med 169,3 årsarbetare samma period 2020 då knappt 94 procent av den arbetade tiden utfördes av tillsvidareanställda. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för förvaltningens tillsvidareanställda uppgick till 99 procent. Jämfört med 2020 har fyllnadstid minskat och övertiden ökat något men utgör inte mer än 0,4 procent av den totala arbetade tiden.

Under året nyttjades timavlönad personal motsvarande 5,1 heltidsarbetare, jämfört med 2020 var det en minskning med 44 procent. Anledningen till detta var en lägre sjukfrånvaro samt omorganisationer i boendeverksamheten. Genom att minska antalet arbetade timmar av timavlönad personal har kontinuiteten stärkts och kvaliteten i arbetet ökat. Arbetet med att minska antalet timavlönade är fortsatt prioriterat.

Totalt har 21 medarbetare avslutat sina anställningar under perioden januari till december 2021. 18 av dessa är externa avgångar (såsom annan kommun, landsting eller dylikt) och tre är pensionsavgångar. Personalomsättningen exklusive pensionsavgångar för 2021 uppgick till 12,1 procent vilket är en relativt kraftig minskning från 2020 då det pågående omställningsarbetet hade ett betydande genomslag på personalomsättningen.

Medelåldern för tillsvidareanställda var 45,7 år 2021 och fullt jämförbart med medelåldern på 46,4 år 2020.

Rekryteringsbehov och kompetensförsörjning

Under året har det varit en relativt hög frånvaro, främst med anledning av periodvis vakanta tjänster under framförallt första halvåret och sjukfrånvaro samt vård av barn kopplat till pandemin. Detta har medfört en ökad belastning och instabilitet i vissa delar av organisationen och har även till delar påverkat myndighetsutövningen negativt i form av försenade utredningar. Med anledning av detta har konsulter behövt anlitas för första gången sedan 2019 för att klara uppdraget och bemanningen har tillfälligt behövt förstärkas med visstidsanställningar. Det har under året inte varit några större svårigheter att rekrytera personal, även om det periodvis varit svårt att få erfaren personal framförallt till kortare vikariat.

Den rådande pandemin har inneburit förändrade förutsättningarna inom kompetensförsörjning. Flera aktiviteter kopplade till framförallt rekrytering och vissa trivselaktiviteter har anpassats, ställts in eller senarelagts. Att ta emot praktikanter är en viktig del för att attrahera och sedan rekrytera medarbetare och förvaltningen har under året tillhandahållit praktikplatser till socionomstudenter från Göteborgs universitet i samma utsträckning som tidigare.

Planerade utbildningar har oftast kunnat genomföras, om än med vissa anpassningar. Inom förvaltningens boenden med särskilt stöd och service har en större kompetenshöjnings-satsning pågått under året för att ge förutsättningar att skapa flexibla och anpassade lösningar på hemmaplan och hantera en mer komplex målgrupp. Satsningen omfattar sju medarbetare som beräknas vara klara med sina utbildningar i april 2022. Flera olika kompetenshöjande insatser utförs inom ramen för implementeringen av den tidigare nämnda kompetensutvecklingen Signs of safety, där bland annat både grund- och vidareutbildning genomförs av all personal inom avdelning Unga. Kompetenssatsningen startade under hösten 2020 och sträcker sig till 2022. Vidare erbjuds det regionala introduktions- och kompetensprogrammet inom barn och unga; Yrkesresan via Göteborgsregionen (GR) för de som är *nya* med upp till två års erfarenhet samt *mer vana* mellan tre till fem års erfarenhet. Under året har även Yrkesresan för *erfaren*, mer än fem år i yrket, samt för arbetsledare tillkommit.

Förvaltningens kompetensutveckling omfattar även handledning till handläggare och utförare inom förvaltningen samt de ledarskapsutbildningar för chefer som erbjuds centralt.

Arbetsmiljö

Nämndens arbetsmiljömål för 2021 var:

Socialförvaltningen har en tydlig ledning och styrning som bygger på delaktighet

Under 2021 har förvaltningen arbetat med styrkort, vilket är ett strukturerat arbetssätt för uppföljning och analys av verksamhetens mål. Arbetssättet innebär regelbundna uppföljningar av verksamhetsmål på alla nivåer i förvaltningen. På så sätt blir förvaltningens mål och inriktning tydlig och förflyttningar synliggörs. Arbetsmiljömålet förväntades uppnås genom en vidareutveckling av arbetssättet med ett ökat fokus på delaktighet. Samtliga medarbetare har varit med och tagit fram sin arbetsgrupps verksamhetsmål och utvecklingsområden inför 2021, vilka sedan har följts upp på APT eller särskilda uppföljningsmöten. Att medarbetare på detta sätt varit delaktiga i att ta fram, följa upp och analysera mål samt identifiera och följa upp aktiviteter, har skapat ett ökat engagemang. Engagerade medarbetare skapar högre kvalitet

och effektivitet i arbetet med de förvaltningen är till för. I övrigt förväntades arbetsmiljömålet resultera i en högre trivsel som i sig förväntas bidra till lägre personal-omsättning.

Uppföljning av arbetsmiljömålet har skett genom en särskilt framtagna enkät riktad till enhetschefer och medarbetare. Enkäten, som även skickades ut hösten 2020, innehöll totalt åtta frågor rörande områdena ledarskap, styrning och delaktighet. Datainhämtning skedde under senhösten och resultatet har sammanställts inför årsbokslutet.

	Samtliga		Enbart medarbetare		Enbart chefer	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Svarsfrekvens	69,2 %	70,4 %	67,7 %	68,3 %	90,9 %	100 %
Ledarskap medelvärde	3,96	3,83	3,91	3,78	4,47	4,30
Styrning medelvärde	3,9	3,81	3,86	3,78	4,33	4,18
Delaktighet medelvärde	3,68	3,67	3,62	3,60	4,35	4,36
Medelvärde totalt samtliga frågor	3,87	3,79	3,82	3,74	4,39	4,27

Resultatet visar att medelvärdet har höjts inom samtliga frågeområden och arbetet bedöms därmed ha gett resultat. Målnivån för nämndens arbetsmiljömål 2021 var att uppnå ett medelvärde på 4,0 för gruppen medarbetare, där medelvärdet blev 3,8 jämfört med 3,7 föregående år. Även om nämnden inte nådde ända fram så bedöms resultatet ändå vara gott utifrån ett högt uppsatt mål.

Arbetsskador och tillbud

Typ	2021	2020	Differens
Tillbud	8	20	-12
Arbetsskador	9	6	3

Under perioden januari till december 2021 har åtta tillbud rapporterats vilket bör jämföras med 20 året innan och 63 stycken 2019. De mest frekventa typerna av tillbud rör hot och våld samt psykisk överbelastning. Under samma period har även nio arbetsskador anmälts vilket bör jämföras med sex 2020 och 13 stycken 2019. Av de nio arbetsskadorna 2020 var fem stycken så kallade nollskador, dvs. skador utan sjukskrivning eller bestående men, och fyra var skada med frånvaro. Skadorna med frånvaro härleddes framförallt till exponering av Covid-19 medan nollskadorna till stor del handlar om fallskador och biverkningar från vaccinering mot Covid-19.

Att antal rapporter om arbetsskada och tillbud tillsammans har sjunkit sedan föregående år kan vara ett resultat av pandemin då medarbetare i större utsträckning arbetat hemifrån och då antal fysiska möten har minskat. Bedömningen är också att arbetet med ett aktivt, tydligt och närvarande ledarskap kan ha påverkat.

Kontinuerliga dialoger har förts på APT kring hur man framöver kan förhindra och minimera antal tillbud och arbetsskador. Handlingsplaner upprättas och åtgärder vidtas så nära händelsen som möjligt på såväl individ- som organisationsnivå. Genom att synliggöra och analysera inkomna tillbud och arbetsskador ges medarbetare, chef och skyddsombud möjlighet att riskbedöma samt vidta åtgärder kring de eventuella brister som finns i arbetsmiljön eller vilka som skulle kunna leda till risker. Såväl arbetsskador som tillbud omhändertas av närmaste chef i handlingsplaner, vilka mynnar ut i olika åtgärder beroende på orsak såsom exempelvis översyn och justering av enhetens rutiner, extra bemanning och nyttjande av företagshälsovård.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro (%)	2021	2020	Differens
1-14 dagar	2,4	2,7	-0,3
15-59 dagar	1,2	1,4	-0,2
>59 dagar	4,7	5,3	-0,6
<30 år	3,6	3,8	-0,2
30-49 år	9,8	9,7	0,1
>49 år	6,6	9,6	-3,0
Kvinnor	9,0	10,7	-1,7
Män	4,9	4,8	0,1
Totalt	8,2	9,4	-1,1

Förvaltningens sjukfrånvaro 2021 uppgick till 8,2 procent och vilket är en minskning från 2020 då den var 9,4 procent. Sjukfrånvaron har minskat inom samtliga frånvarointervall.

Sjukfrånvaron var högst bland medarbetare i åldern 30 till 49 år och den var högre bland kvinnor än män. Yrkesgrupperna med betydande sjukfrånvaro i förvaltningen bestod av socialsekreterare och stödassistenter. Sjukfrånvaron för socialsekreterare under perioden var 8,5 procent, vilket var en ökning med 0,4 procentenheter från motsvarande period föregående. För stödassistenter var sjukfrånvaron 17,9 procent, vilket var en ökning med 3,8 procentenheter. Anledningen till ökningen bedöms även här till största delen bero på pandemin, där många tvingats vara hemma även vid lättare symtom.

Förvaltningen följer och analyserar sjukfrånvaron regelbundet i styrkort och genom *Mätstickan*, vilken mäter upplevd arbetsbörda, välmående och trivsel. Mätstickan följs upp månadsvis på

enhets- avdelnings- och förvaltningsnivå och ger en tidig indikation på om åtgärder behöver vidtas. Under året ser man en hög trivsel hos de flesta verksamheter sammantaget med periodvis hög arbetsbelastning på enstaka enheter, framförallt inom myndighetsutövande enheter. Trivsel och mående har tillfälligt gått ned något i samband med omställningar som påverkat verksamheten samt när arbetsbelastningen ökat.

För att förebygga ohälsa och olycksfall har fysiska arbetsmiljöronder genomförts under våren inom samtliga verksamheter, vilket har resulterade i en handlingsplan på varje enhet. Åtgärder har därefter vidtagits under hösten utifrån förvaltningens övergripande handlingsplan såsom brandutrymningsövning och att en digital ergonomiutbildning har erbjudits till samtliga medarbetare.

Uppföljning av internkontroll vid årsbokslut 2021

Identifierad risk	Vad kontrolleras?	Frekvens uppföljning	Metod	Bedömning	Resultat
Att andra aktörers ansvar skjuts över på socialförvaltningen	Avvikelse inom samverkan SAMLA	Del- och årsbokslut	Analys av inkomna avvikelser, identifiera återkommande problem och lyfta dessa i samverkansforumet SAMLA	●	<p>Det är ett pågående arbete att tillse att ingen person faller mellan stolarna och samtidigt främja tydlighet mellan områdena och god samverkan, vilket framförallt sker inom ramen för SAMLA. Diskussioner om gränsdragningar utifrån respektive aktörs ansvarsområde är vanligt förekommande.</p> <p>Under hösten har arbetet inom SAMLA intensifierats avseende struktur för samverkan för placerade barns hälsa. Utifrån identifierade behov i SAMLA har även en operativ arbetsgrupp startats i Alingsås för att hitta en gemensam modell/struktur för samverkan för barns och ungas psykiska hälsa. Samverkansteamet för barn och unga i Alingsås tvingades upphöra under sommaren eftersom regionen valde att inte fortsätta finansiera en psykologtjänst.</p> <p>Gällande vuxna sker arbetet inom SAMLA genom utvecklingsgruppen psykisk hälsa och beroende, där fokus på möten under året har varit samverkan med psykiatri samt våld i nära relationer. Under året har det varit aktuellt med en avvikelse till SAMLA på grund av vårdbehov hos en klient som ej tillgodoseddes av Västra götalandregionen. Efter ett möte med regionen gjordes sedan istället en gemensam placering.</p> <p>Västra Götalandregionens öppenvårdsmottagning för psykiatri genomförde en omorganisation och förändring av arbetssätt under våren, vilket påverkat socialförvaltningens arbete. Förvaltningen har fått sätta in insatser dels för personer som hade varit i behov av inläggning inom vården, dels för personer som fått konsekvenser vid förändring i medicinering.</p>
Att det vi gör inte får önskad effekt	Antal återaktualiseringar	Del- och årsbokslut	Antal återaktualiseringar jämfört med tidigare utfall	●	<p>Att mäta återaktualiseringar är nytt för förvaltningen och kan bara jämföras mot föregående år då uppgifter från tidigare år saknas. År 2020 återaktualiserades totalt 101 personer. Under 2021 har 142 personer återaktualiserats, vilket visar på viss ökning. En fördjupad analys har genomförts inför årsbokslutet där man tittat på både orsak till återaktualisering och vad som eventuellt hade kunnat göras annorlunda.</p> <p>Avdelning Ungas återaktualiseringar ligger i ungefärlig nivå med föregående år där det i första hand är råd och stödinsatser som återaktualiseras. Under 2020 återaktualiserades 21 personer för en liknande insats och under 2022 är motsvarande siffra 30. Bedömningen är att det inte handlar om omfattande volymer och att siffrorna indikerar att verksamheten i stort fungerar väl. Vid analys av ett slumpvis urval av återaktualiserade</p>

				<p>barn framkom att problematiken i ärendena främst handlat om samarbetsvärigheter mellan föräldrar samt att barn med psykiatrisk problematik där det kan vara svårt att ge adekvat stöd då det främst är annan huvudman som ska sörja för vården. I analysen framkom att utökat stöd till föräldrar att samarbeta eventuellt hade kunnat förhindra återaktualisering. Implementeringen av Signs of safety är ett viktigt verktyg framöver att ge familjer stöd vid samarbetsvärigheter samt att hjälpa till att mobilisera resurser i familjernas egna nätverk men även samarbetsamtal inom det familjerättsliga området.</p> <p>Inom avdelning Vuxna har 112 personer återaktualiserats under 2021, varav 60 försörjningsstödsärenden. Under 2020 var motsvarande siffra 80, varav 57 försörjningsstödsärenden. Den främsta ökningen har skett inom missbruk där återaktualiseringarna sammantaget har ökat med sex procent. Det är svårt att bedöma orsaken till ökningen men pandemin kan vara en förklaring. Av analysen framkommer att de flesta återaktualiseringar rör ansökan om beroendestöd samt drogtester. Några få individer återaktualiseras flera gånger under året. En återaktualisering inom missbruksverksamhet är inte nödvändigtvis en indikation på insatsernas kvalitet utan kan indikera en ökad motivation hos den enskilde att ta emot stöd.</p> <p>Det finns flera orsaker till att en del återaktualiseras för försörjningsstöd. Oftast är det personer som har haft egen försörjning under en period men som av olika anledningar inte lyckats bibehålla den. Vanligt förekommande orsaker är att personen står långt ifrån arbetsmarknaden, har psykisk ohälsa med eller utan missbruk samt att utrikesfödda personer som har svårt att komma ut på arbetsmarknaden efter etablering.</p>
Att de förvaltningen är till för inte involveras i tillräcklig utsträckning	Att alla vuxna som har insatser har aktuella arbets-/genomförande planer. Att barn har inflytande genom att dess inställning beaktas inför beslut	Del- och årsbokslut	Följa mätetal i respektive avdelnings styrkort gällande:	<p>●</p> <p>Avdelning Vuxna avsåg följa aktuella arbets-/ genomförandeplaner under året. Utifrån senaste uppdateringen (december 2020) av SOSFS 2014:5 (Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS), fanns behov av att kvalitetssäkra uppdragsbeskrivningarna. Detta innebär att uppdatering av genomförandeplaner sker löpande under året. Under första kvartalet togs en ny uppdragsbeskrivningsmall fram, vilken har implementerats under våren. Sedan dess har andelen kvalitetssäkrade uppdragsbeskrivningar ökat varje månad till att i december vara 100 procent. Genomförandeplanerna följs upp med den enskilde på ett strukturerat sätt en gång i månaden i syfte att öka delaktigheten.</p> <p>Inom avdelning Unga har nya rutiner och material tagits fram under året för att säkerställa barns och föräldrars delaktighet där man framförallt har arbetat med att öka barns inflytande inför beslut om insats. Under pågående barnavårdsutredning ska barnen göras delaktiga på sätt som både är anpassat till och gynnar det enskilda barnet. Resultatet har följts månadsvis och ligger över målnivån under de sista månaderna på året. De som ej har kunnat göras delaktiga handlar främst om ungdomar som inte velat vara delaktiga eller föräldrar till mindre barn som inte godkänt att barnen närvarat eller varit delaktiga kring besluten.</p>

Att administrativa processer prioriteras ned	Att hantering av avvikelser görs enligt fastställda rutiner	Del- och årsbokslut	Totalt 15 stickprov. 10 stickprov inför delårsbokslut 5 stickprov inför årsbokslut	<p>● Kontroll av avvikelshanteringen genom 15 stickprov har skett inför årsbokslutet som visade att 13 av 15 avvikelser har hanterats enligt rutin, vilket bedöms vara en försumbar anmärkning.</p> <p>Rutiner för hantering av synpunkter och klagomål, annan avvikelse och lex Sarah uppdaterades under våren. Information om rutinerna har även getts på enheternas APT. Kortare instruktionsfilmer har tagits fram som beskriver hur avvikelser ska handläggas i Lifecare och en utbildning för chefer i avvikelssystemet Lifecare genomförts.</p> <p>Vidare har processer för hantering av samtliga former av avvikelser har kartlagts och modellerats i processverktyget 2c8.</p>
--	---	---------------------	--	---